

een reeks maatschappelijke doelstellingen dienen. Onder die maatschappelijke doelstellingen verstaat hij o.a. veiligheid bij de bewoners, maatschappelijke weerbaarheid, hoop, vertrouwen in de toekomst. Gezien deze doelstellingen laat hij ook het proces van herstel, en meer bepaald de technische ingrepen, vergezelen van gedragsregulerende maatregelen. Dit kan ons misschien weinig liberaal lijken, maar de kollektieve opzet van de woningcomplexen vraagt hierom. Trouwens wordt op het gemeenschapsgevoel heel wat nadruk gelegd. Als we ons daarbij rekenschap geven van het feit dat het individuele gedrag de leefbaarheid van het geheel beïnvloedt dan is dit volkomen terecht. Spence zelf drukt het als volgt uit : de eigen voordeur is niet de scheidingslijn met het niemandslaan; slechts via het opbrengen van verantwoordelijkheid kan dit niemandslaan worden wat het hoort te zijn, namelijk een semi-publieke ruimte.

Maar in zijn aanpak doet Spence nog een stap verder. Door woningen te rehabiliteren maak je van arme mensen nog geen rijke, zegt hij. Daarom wordt binnen zijn aanpak tegelijkertijd ook geëxperimenteerd met cursussen en projecten waar huurders van de complexen in tewerkgesteld worden.

Kurator Spence heeft duidelijk de diepere maatschappelijke wortels van de problemen in de public-housing in Boston blootgelegd. Voor hem is het

inmiddels duidelijk geworden dat het sluitstuk van zijn aanpak een inkomen uit eigen arbeid voor de huurders moet opleveren.

EEN VOORLOPIGE EVALUATIE

Op dit ogenblik is het nog te vroeg om te oordelen over het succes van deze aanpak. Ik kan wel een aantal vaststellingen maken die, alle voorbehoud in acht genomen, enig optimisme rechtvaardigen.

De herbezetting van vrijgekomen flats verloopt sneller. Nieuwe beheerders voor de complexen worden opgeleid. De huurinning loopt geordend en de financiële puinhoop werd geruimd. Ondertussen zijn ook de eerste gerenoveerde projecten klaar gekomen. In welke richting het dagelijks leven zich gaat ontwikkelen is nog een vraagteken. Het dieptepunt van de BHA lijkt wel achter de rug te liggen.

Nochtans stuit het ontruimingsbeleid van Spence dikwijls op tegengestelde opvattingen van rechtbanken en wordt de inschakeling van bewoners in de realisatie vaak gedwarsboomd door de vakbonden.

Twee probleemorzaken blijven echter. Gezien de herkenbaarheid ervan binnen de opbouw-werkwereld geef ik ze iets uitgebreider mee als doordenkers.

1) De geringe koopkracht van de huurders stelt grenzen aan de mogelijkheid van hun betaling. De exploitatieverliezen van de BHA worden nu nog gedragen door de

overheid. Mocht de bezuinigingsdrift van de Reagan-administratie ook hier toeslaan dan zullen de gevolgen niet te overzien zijn. Tenzij meer kapitaalkrachtige huurders worden aange-trokken.

2) Spence acht zich pas geslaagd in zijn opdracht als veel meer huurders ook op de arbeidsmarkt zullen geïntegreerd worden. Dit overtreft de bevoegdheid van de BHA, zodat hij zich dient te beperken tot het verhogen van de maatschappelijke weerbaarheid van de huurders en tot enkele voorbeeld-projecten waar bewoners worden ingeschakeld.

Mijns inziens terecht kan men zich de vraag stellen of Spence structureel wat aan de problemen kan veranderen, temeer daar ook in de V.S. de kredieten voor tewerkstellings- en sociale projecten per definitie niet beschikbaar zijn binnen de ministeries bevoegd voor huisvesting. Daarom moeten elders financiering gesproken worden!

Heel herkenbaar is dat voor ons in België. Ook Spence vindt het jammer dat aldus een in wezen maatschappelijk probleem geprest wordt in het keurslijf van een fysieke aanpak waarbij naast de betrokkenen (bewoners) ook, en niet in het minst, vakbonden, aannemers, politici en partijkassen het meeste profijt halen.

WALTER QUIX.

De Koning Boudewijnstichting slaat alarm !

Al wie zich als pers respecteert was op 17 januari l.l. aanwezig op de perskonferentie van de Koning Boudewijnstichting. Uiteraard ontbrak ook dit blad niet op het appel. In schril contrast met haar eigen fraaie huisvesting aan de Brederodestraat handelde het onderwerp van de ochtend over de meest achtergestelde wijken in Brussel. Voorwaar een thema dat buurt- en opbouwwerkers in Brussel niet onberoerd kan laten. Een verslag dus ...

In de vorm van een alarmrapport wil deze studie de evolutie nagaan van de toestand in een aantal in de Brusselse agglomeratie gelegen wijken waarvan men sedert verscheidene jaren een socio-ekonomische en ruimtelijke achteruitgang vaststelt. Geografisch ligt het betrokken gebied binnen de grenzen van de tien door de studie als achtergesteld omschreven gemeenten. Het zijn de gemeenten Sint-Joost, Sint-Gillis, Schaarbeek, Brussel, Molen-

beek, Koekelberg, Anderlecht, Vorst, Etterbeek en Elsene. Het onderzoek had betrekking op de huisvesting (de ouderdom van de woningen, de mate van leegstand, de premies toegekend door het Brussels Gewest, het aantal ongezonde woningen), de demografie en de socio-ekonomische toestand van het betrokken gebied. Er werd uitgebreid gebruik gemaakt van de gegevens van het NIS, de RVA, agglomeratie, OCMW's, eigen onderzoek en bestaande kaarten.

De gegevens werden zeer overzichtelijk in kaart gebracht.

De studie leert ons eigenlijk niets nieuws, maar zij biedt het voordeel een aantal bestaande gegevens te hebben samen gebracht. Op deze wijze konden interessante verbanden worden gelegd.

De algemene konklusies kunnen als volgt worden samengevat :

1. Er bestaan tal van relaties tussen de stedenbouwkundige kenmerken (ouderdom van de woningen, afwezigheid van comfort, leegstand van gebouwen) en de sociale kenmerken binnen het onderzoeksgebied.
2. De Brusselse agglomeratie kan ruwweg in vier categorieën verdeeld worden :
 - de "welgestelde" gemeenten van het zuidoosten : Ukkel, Watermaal, Oudergem de beide gemeenten Woluwe;
 - de "evenwichtige" gemeenten van het noordoosten : Berchem, Ganshoren, Jette en Evere.
 - de achtergestelde kerngemeenten : Brussel, Schaarbeek, Elsene, Etterbeek, Vorst, Anderlecht, Molenbeek, Koekelberg en onder hen ...
 - de gemeenten waar de toestand als verontrustend bestempeld kan worden : Sint-Gillis en Sint-Joost.
3. Bij het in kaart brengen van de achtergestelde gemeenten kan men drie gebieden onderscheiden. Wij zullen ze hier benoemen en hun meest dominante kenmerken aanduiden.

Het eerste gebied bestaat uit de wijken gelegen aan de rand van het onderzoeksgebied, voorbij de spoorweg in het westen en het noorden. Men treft er weinig oude woningen aan, geen leegstaande gebouwen, geen gebrek aan comfort; sociaal-ekonomisch zwakke, oude en Belgische bevolking die premies aanvraagt; lage aangegeven delinkwentie.

Een tweede gebied ligt in het zuidelijk en het westelijk deel van de Vijfhoek en in

de wijken ten noorden, ten westen en ten zuiden hiervan. Het gebied wordt gekenmerkt door veel oude en leegstaande woningen en veel gebrek aan comfort. Er woont een sociaal-ekonomisch zeer arme bevolking die geen premies aanvraagt. De aangegeven delinkwentie is hoog in het deel van de Vijfhoek en in Sint-Joost.

Het derde gebied waarvan sprake kan men terug vinden in het centrum en het oostelijk deel van de Vijfhoek zelf en door de wijken ten oosten en ten zuidoosten hiervan. Men treft er bijna uitsluitend oude woningen aan, spekulatieve leegstand en minder oncomfortabele woningen. De bevolking heeft er een sociaal-ekonomisch zwakke positie, is van Belgische nationaliteit en overwegend ouder dan 65 jaar oud. Er worden premies aangevraagd en de aangegeven delinkwentie kan als laag bestempeld worden.

Voor de toekomst richt de Koning Bouwdewijnstichting een alarmerende vinger op. Wij citeren :
"De huidige toestand van de Brusselse agglomeratie versterkt een proces dat ver-

schillen vergroot tussen enerzijds een zone die men veralgemeend kan laten samenvallen met de vijfhoek en de eerste gordel hierrond en anderzijds de wijken in de periferie van de agglomeratie. Tussen deze achtergestelde zone en de wijken aan de rand van de agglomeratie bestaat een soort bufferzone, waarvan men mag vreezen dat zij geleidelijk aan ook zal aangetast worden door een stedelijk verval!"

Als oplossing suggereert de Koning Bouwdewijnstichting een terugkeer van de bevolking naar het kerngebied. Dit kan enkel gerealiseerd worden door woonkernvernieuwing en een verbetering, zoniet een stopzetting van de verdere achteruitgang van de leefomgeving en de socio-ekonomische situatie van de wijken in de direkte omgeving.

"Men zal zich dus moeten inzetten voor een toekomstprogramma, waarbij alle noodzakelijke middelen worden vrij gemaakt en waarbij men ook nieuwe formules gaat zoeken van samenwerking tussen de overheid en de privé sektor, tussen lokale, regionale en nationale besturen."

EVL

